

Vattenväxter och arktiska växtlämningar

A. G. Nathorst & Gunnar Andersson

To cite this article: A. G. Nathorst & Gunnar Andersson (1903) Vattenväxter och arktiska växtlämningar, Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 25:5, 330-332, DOI: [10.1080/11035890309447994](https://doi.org/10.1080/11035890309447994)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035890309447994>

Published online: 04 Jan 2010.

Submit your article to this journal [↗](#)

Article views: 3

View related articles [↗](#)

Anmälanden och kritiker.

Vattenväxter och arktiska växtlämningar.

Svar till A. G. NATHORST.

Af

GUNNAR ANDERSSON.

Med förvåning och ledsnad har jag i det af mig i dag motagna häftet 2 af G. F. F. 25 (1903): 123—124, läst de häftiga ord professor A. G. NATHORST riktat mot några rader i en not i den af mig i Nordisk tidskrift (h. 1, 1903) nyligen publicerade uppsatsen om »klimatet i Sverige efter istiden».¹

Då knappast alla G. F. F:s lärare ha tillgång till nämnda publikation, torde det vara nödigt att med några rader utreda den egenomliga missuppfattning, som föranledt prof. NATHORST'S inlägg i denna fråga.

Under studierna öfver den arktiska florans forna utbredning fästes min uppmärksamhet vid det förhållandet, att vattenväxtlämningar i riklig mängd alltid anträffades tillsammans med de arktiska växterna, t. o. m. i de allra äldsta af de lager, som föra dylika. Vid sammanställning af detta sakförhållande med det faktum, att verkliga vattenväxter helt saknas inom de högarktiska trakterna, såsom Spetsbergen, nordliga Grönland m. fl. länder, fann jag häri ett uppslag för ett närmare uppskattande af värmetillgången under den period då *Dryas*, *Salix polaris* o. a. lefde i Sydskandinavien och det sydbaltiska området. För att närmare pröfva detta uppslags giltighet, uppgjordes med stöd af litteraturen och mina egna iakttagelser, artlistor för alla kända lokaler. Dessa listor har jag icke haft anledning ännu publicera, men af dem framgår, att öfverallt, där något noggrannare undersökningar föreligga, vattenväxter anträffats. Det enda undantaget af vikt bildar några fyndorter beskrifna af pro-

¹ Jag vill begagna tillfället, att här rätta ett missvisande tryck- eller renskriftningsfel, som insmugit sig. Sid. 11 rad. 11 uppifrån står under »maj» 1—2°, detta bör såvidt jag nu, utan tillgång till mina originalanteckningar kan erinra mig, vara 4—5° C.

fessor A. G. NATHORST i den afhandling [G. F. F. 3 (1877): 293] som citeras i nyss nämnda not. Denna tillkom sålunda, såsom en hvar i saken något initierad lätt kan inse, uteslutande för att föregbygga ett resonemang af ungefär följande art.

Det är visserligen sant, att HARTZ, NATHORST, DIEDERICHS, CONWENTZ¹ och förf. funnit vattenväxter, men det finnes dock ett antal lokaler undersökta af en så framstående forskare på detta område som NATHORST, från hvilka *inga* vattenväxter anföras. Hvad garanterar, att icke just dessa leror äro afsatta under en tid, då klimatet var ej blott högnordiskt, utan verkligen *högarktiskt*, motsvarande t. ex. en julitemperatur på 2—4° C. Det är denna invändning från de *sakkunniges* sida, som min not afser att bemöta medelst en antydning, att detta för min uppfattning af de då rådande temperaturförhållandena besvärande faktum sannolikt låter sig på det sätt nöjaktigt förklara, att vattenväxter nog finnas, men ej blifvit omnämnda, därför »att vid tiden för undersökningens utförande hufvudintresset gällde de då nyss påvisade arktiska arterna».

Det är högeligen beklagligt, att denna tankegång, som jag vid förnyadt genomläsande af både text och *hela* noten anser böra vara för en hvar i dessa frågor initierad uppenbar, har kunnat missförstås därhän, att jag skulle velat fränkänna prof. NATHORST äran att på olika ställen i Sverige och utlandet ha anträffat lämningar af släktena Myriophyllum och Potamogeton tillsammans med en arktisk flora. Det är mig synnerligen angeläget att offentligen betyga, att jag icke haft en tanke ditåt. Det som för mig, då jag skref min uppsats, hade intresse, var det *sakförhållandet*, att alla bevisande undersökningar tyda på vattenväxternas närvaro och därmed på riktigheten af mina slutsatser angående klimatet.

Beträffande den omfattning, i hvilken jag i en uppsats med den populärt-öfversiktliga läggning som den ifrågavarande kan anses ha haft skyldighet omnämna och citera professor NATHORSTS så utomordentligt betydelsefulla undersökningar öfver den arktiska florans fossila förekomst i sydligare trakter, råder möjligen någon meningskiljaktighet mellan honom och mig. Att så utförligt, som han t. ex. själf gjort det i den citerade uppsatsen i h. 2 af G. F. F. d. å., omnämna hans arbeten i min uppsats i Nordisk tidskrift anser jag god litterär sedvänja *icke* fordra. Det kan vara beklagligt, men är helt enkelt en nödvändighet, om ej en framställning skall alldeles nedtyngas af citater och litteraturhänvisningar, att man betraktar sådana upptäckter, som redan i årtionden ingått i handbokslitteraturen såsom allmänt bekanta. Den med hithörande litteratur aldrig så litet förtrogne vet genom en mångfald i densamma ingående omnämnanden och citater, att professor NATHORST är den berömde upptäckaren af arktiska växtlämningar inom sydligare trakter. Att under sådana förhållanden i en framställning, som *icke* afser en redogörelse härför, utan endast ett begagnande af allmänt kända fakta för slut-

¹ Dessa namn nämnas i den senare, af prof. NATHORST icke citerade, delen af omskrifna not, i hvilken del de utomskandinaviska förhållandena beröras.

ledningarna beträffande klimatet, göra hänvisningar till den mest bekanta delen af källlitteraturen, skulle med nödvändighet fordrat liknande för de vida mindre kända uppsatserna af senare författare,¹ och då hade hela formen för uppsatsen blifvit sådan, att den knappast lämpat sig för den tidskrift, i hvilken den nu publicerats.

¹ Det torde böra framhållas, att hvarken mina egna eller andra författares uppsatser, i hvilka fyndorter för arktiska växtlämningar beskrivas, äro i min uppsats citerade.

Montpellier den 6 april 1903.
